

permittere ut in consueto veteri more persistant. Atque interea dum apostolicam benedictionem tibi peramanter impertitur, ego¹⁹⁸ nihil lubentius faciam, quam si prodesse tibi officiis meis potero.

9.

Izvjeshće Jurja Vuka Čolića 1753. godine

1. Opis izvješća

Ovo izvješće je mnogo kraće od prvoga, što je redovito kad jedan biskup piše više izvješća. Nalazi se na ff. 118r-119r, dimenzija 22 x 34 cm. Vanjski rub je zgužvan i malo oštećen. I ovdje je na kraju vlastoručan potpis. Izvješće je pisala neka druga ruka. Odmah u nastavku je Čolićevo pismo za prokuratora Antona Merendu (f. 120r), koji je mjesto njega posjetio 26. studenoga 1753. bazilike Sv. Petra i 28. studenoga Sv. Pavla (ff. 121r, 122r). U popratnom pismu Čolić ga naziva opatom Antonom Merenda (f. 120r), u tekstu izvješća je on Josip Marija Merenda (f. 118r), a u pismu Kongregacije papi on se zove Anton Maria Merenda (f. 116r). Čolić u svom izvješću govori o posjetu ad limina i relaciji za četverogodište (f. 118r), dok Kongregacija piše papi o trogodišnjoj obvezi (f. 116r). Izvješće je primljeno kao izvršenje 56. trogodišta.

2. Sadržaj izvješća

Čolić sada daje četverogodišnje izvješće. Najprije sažeto iznosi što je već pisao 1848, a potom upućuje na to izvješće, a u ovome će iznijeti samo što je od tada novo.

Ni ovaj put ne ide u Rim osobno, nego je za posjet limina i za predaju izvješća opunomoćio Josipa Mariju Merenda.

Ovdje kaže da je biskup Kristofor oko 1400. godine pobjegao iz Modruša u Novi Vinodolski, što, dakako, nije točno. Nakon prvog izvješća obadvije je biskupije u potpunosti obišao. Od carice je isposlovaao godišnje 1.000 talira za 10 pitomaca u zavodu u Grazu dok se ne otvori sjemenište u biskupiji, za što je dobio velika obećanja. Nakon što je izgubio dva mjesta u Beču u zavodu Sv. Barbare i u Gorici, preporučuje se za koje mjesto u rimskim zavodima. Zatim moli oprost za vjernike koji sudjeluju na bogoslužju za vrijeme vizitacije.

Kongregacija je odgovorila 15. siječnja 1754. Izrazivši se pohvalno za rad i izvješće, za pitomca u Loretskom zavodu treba se obratiti na sam Zavod. Sveti Otac je podijelio potpuni oprost koji sudjeluju na misi za vrijeme vizitacije.

¹⁹⁸ Prefekt Kongregacije kardinal Antonio Saverio Gentili.

¹⁹⁹ Sanctissimus annuit. Die 3. dec. 1753. data fuit attestatio pro 56. triennio (117v).

3. Izvjeshće

(f. 118r) Sacra Tridentina Congregatio

Eminentissimi Patres

Elabitur prope alterum quadriennium, quo mihi Georgio Wolfgango Chio-lich De Lewensperg anno 1746., Apostolica Sedis gratia, creato Episcopo Senjensi et Modrussiensi sive Corbaviensi, ad tenorem concilialium sanctionum, iterum Sacra limina visitanda sunt, cum utriusque Episcopatus, canonice uniti, relatione.

Et quia remotissime absum, veritus omne maritimum iter, tenui aliunde instructus mensa, impari ad longiora itinera suscipienda, supplex accedo eminentissimos Patres, liceat mihi hoc episcopale munus, pro officii mei ratione, per procuratorem Illustrissimum virum Josephum Mariam Merenda, rerum mearum hunc gestorem, qua par est observantia ac devotione exercere.

Evoluto primo quadriennio, enarraveram fideli descriptione antiquitatem, quantum eruere potui, episcopatus Senjensis, epistola Innocentii primi ad Laurentium episcopum Senjensem data, reperta lectaque in authoribus Labeo, Arduino, Petro Consta, tum et Modrussiensi, ex ecclesia parochiali Sancti Marci in Corbavia, sub initium 12 erecti in episcopalem ejusdem nominis²⁰⁰; situm utriusque ac confinia; constitutionem ecclesiarum, cathedralis, collegiatarum, in quas divisa est cathedralis Modrussiensis. Pulso enim a Turcis prius Corbavia, dein Modrussia, quo se receperat cum canonicis, episcopo Christophoro Ragusino, anno circiter 1400.²⁰¹ tandem ad eam dioecesis partem maritimam profugo et profugis, quae interjacet Senjae ac Tersacto, Vallem Vinariam dictam, et per hujus Vallis parochias sparsim dispositis, eadem (f. 118v) parochiales ecclesiae, crescente numero populi, uti et propterea canonicorum, in totidem collegiatas coaluerunt. Quae collectae, ac statis temporibus et loco congregatae cathedralem Modrussiensem sive Corbaviensem, ejusdemque jura praeseferunt.

Cum parochialium quoque numero, etiam disciplinam, quae vigit et etiamnum viget, tum christianam tum ecclesiasticam; ac indolem omnium dioecesanorum tunc enumeratorum; uti et ea, quae operatus sum ad comparandum clerum, moribus et scientia cultum, repertum in potiori parte, Latinae linguae ac literaturae ignarum; ad instituendam doctrinam christianam; ad utramque restaurandam Ecclesiam per missiones, per spiritualia exercicia, per zelotes

²⁰⁰ U Krbavi je katedrala bila posvećena apostolu Jakovu Starijemu.

²⁰¹ Čolić je povijesne podatke pisao bez provjeravanja. Ovdje treba biti 1493.

ecclesiasticos, conversis, divina ope, conpluribus et unitis nobis haeretico-schismaticis, ac etiam aliquot Turcis, suscepto baptisate et christiana religione.

Hoc saluberrimum opus ut prosequi valeam, et iterata pastoralis visitatione, lustravi utramque dioecesim²⁰², ob vastitatem ejusdem, singulis trienniis integre peragi solita, explicata per me instilataque, singulis visitationis diebus, doctrina christiana: Utque successivis etiam temporibus, per viros ad hoc idoneos, per hanc dioecesim haeretico-schismaticis ubique comixtam, ac Turcis Bosnensibus finitimam, in districtibus Liccae et Corbaviae, Sluniensi et Zaborcensi, sana ulteriori continuoque studio introducatur doctrina, impetrevi apud Augustam Imperatricem et Reginam Hungariae annuos libras 1.000 pro 10 alumnis in Convictorum collegio Graecii intertenendis prout et intertenentur, donec seminarium in dioecesi, ad mentem sacrosancti concilii Tridentini, regia munificentia mihi large promissum construat.

Neque ulterius mihi cum episcopali relatione progrediendum amplius enarrandum putavi, reliquis sufficienter in prima expositis relatione.

Illud solum hic adiiciendum aexistimo. Primum, cum 10 alumni nullatenus sufficiant ad prospiciendum spirituali necessitati vastae amplissimaeque dioecesis, dimissis meis duobus alumnis e Collegio Sanctae Barbarae Viennensi et Goriciensi, ob gravia onera, quae accessisse ajunt, hisce duabus alumnorum domibus, humillime mihi supplicandum esse ab Eminentissimis Patribus, mihi unus alterve alumnatus, in Alma Urbe, in aliquo collegio, ubi optime Sacrae Congregationi vissum fuerit, benignissime concederetur.

Alterum, quod enixius petam est concessio plenariae indulgentiae omnibus et singulis, qui rite confessi ac sacra reffecti communionem, tempore pastoralis visitationis eidem interfuerint, ad servandam augendamque populi pietatem, magna tunc frequentia concurrere soliti, ad vocem sui pastoris audiendam.

²⁰² Od njegovih vizitacija nakon 1748. poznato je ovo: 22. listopada 1749. Naredbe prigodom vizitacije (HDA, *Protokoli*, 13); 24. veljače 1750. Najava II. kan. vizitacije (B, 69); oko 1750. naredbe za Bakar (Sladović, 425-426); 1751. Zapisnik II. kan. vizitacije Senjskog kaptola (BAS, I., 47); 15. listopada – 10. prosinca 1751. Dekreti II. kan. vizitacije za Kuterevo, Kosinj, Perušić, Budak, Pazarišće, Smiljan, Novi Brušane, Ribnik, Bilaj, Lovinac, Gračac, Udbina, Podlapac, G. Kosinj, Bunić, Čanak, Lešće, Otočac, Sinac, Dabar, Stajnica, Brinje, Brlog (BAS, I., 49, 1-24); 2. ožujka – 18. kolovoza 1752. Dekreti II. kanonske vizitacije za: Sv. Juraj, Jablanac, Karlobag, Gerovo, Čabar, Brod, Tounj, Slunj, Rakovica, Saborsko, Modruš, Oštarije, Ogulin, Lešće, Lukovdol, Moravice Delnice, Fužine (BAS, I., 49, 29-64); 26. kolovoza – 3. prosinca 1752. Dekreti III. kanonske vizitacije za: Grobnik, Trsat, Bakar, Hreljin, Drivenik, Beograd, Grizane, Kotor, Bribir, Novi Vinodolski, Ledenice i Krmpote (BAS, I., 50), 15. siječnja 1752. Senj (BAS, B 1), 10. srpnja 1752. Dekreti prigodom II. vizitacije za Saborsko (B 4), 12. srpnja Oštarije /O (I., 51); 24. listopada 1752. Naredbe prigodom vizitacije (HDA, *Protokoli*, 13).

Quibus pro muneris devotionisque meae ratione expositis, me meaque dioecesi eminentissimorum Patrum benignitati enixius commendatis, summa ac perenni veneratione maneo.

Eminentissimorum Patrum

Humillimus obsequentissimus Servus Georgius Wolfgangus de Chiolich
Episcopus Segniensis

Senjae 27. Octobris 1753.²⁰³

4. Odgovor Kongregacije

Nosi nadnevak 15. siječnja 1754, *Libri visitationum SS. LL.* Nr. 28, ff. 126r-127r.
(f. 126r) Die 15. Januarii 1754.

Domino Episcopo Segniensi et Modrussensi

Etsi volupe fuit nobis audire quod Segniensis (f. 126v) episcopatus exordia illustraveris prolata in medium Innocentii Primi epistola ad Laurentium Segniensem antistitem, nihilominus acceptum potissimum accidit intelligere visitasse te omnes dioeceses, atque enixe contendere, ut christiana et ecclesiastica vigeat disciplina, ut clerus bonis moribus praeditus, et Latinae linguae non imperitus, ut haeretici et schismatici ad catholicum ovile revertantur, quin immo ipsi quoque finitimi Turcae ad sanctae fidei veritatis lumen oculos aliquando aperiant. Commendavimus insuper studium ac diligentiam, quibus pietissimae Imperatricis atque Reginae munificentia censum obtinuisti florenorum mille ad decem adolescentes in Graecii seminario sustentandos; ad nos vero quod attinet, a quibus petis duo alia Tibi loca assigneri in aliquo Urbis seminario, respondemus primo recipi Tuorum dioecesium alumnos in Illyricum Laretanum collegium, quod si quid aliud Tibi dari cupis, praestabit de hoc agere cum (f. 127r) Sacrae Fidei Propagandae Magistratu, cui desiderium hoc tuum significavimus. Tandem Pontifex Maximus concessit plenariae indulgentiae thesaurum omnibus et singulis, qui rite prius peccata confessi et sacra com-

²⁰³ Popratno pismo opunomoćeniku: (f. 120r) In Nomine Domini

Ad visitanda Sacra limina, labente jam altero quadriennio in executionem apostolicarum constitutionum, ego Georgius Wolfgangus liber baro Chiolich de Lewensperg, episcopus Senjensis, Modrussiensis sive Corbaviensis in partibus Hungariae anexas, longe ab Urbe disitis, impar inde ob tenuitatem proventuum hoc iter instituere, mare plurimum veritus, constituo in hunc finem ac dellego cum plena facultate sive procura illustrissimum dominum abbatem Antonium Merenda, qui hoc munere meo fungatur, obeundo visitationem sacrorum apostolicorum Liminum, porecta humili dioecesis utriusque relatione eminentissimis patribus Sacrae Congregationis Tridentini interpretum, quibus eundem me ipsum plurimum ac utramque dioecesim benevolentiae ac protectioni, qua par est humillima devotione commendo. Datum Senjae, 28. Novembris 1753.

L. S. Georgius Wolfgangus Episcopus Segniensis M.p.

munione refecti pastorali visitatione interfuerint, atque una simul tibi tuoque gregi plurimum benedixit, atque ego²⁰⁴ fausta omnia et felicia precor a Deo.

10.

Izvjješće Jurja Vuka Čolića 1757. godine

1. Opis izvješća

Relacija je na jednom preklopu, što znači dva lista i 4 stranice dimenzija 23,5 x 34,5 cm. Sama relacija je na unutarnjem preklopu na ff. 128r-129r. Na vanjskom preklopu je punomoć za klerika Antona Čolića, biskupovog nećaka, koji će mjesto njega posjetiti limina i predati izvješće. Opunomoćenik je posjetio obje bazilike 1. kolovoza 1857. godine (130r, 131r). Čolić je shvatio da je obveza trogodišnja, pa je već 1756. molio da mu se produlji vrijeme za limina.²⁰⁵

2. Sadržaj izvješća

Čolić kaže da još nije razjašnjeno je li senjski biskup dužan slati izvješće za svako trogodište ili za svako četverogodište. Da ne ponavlja već rečeno, biskup upućuje na svoje prethodne relacije. Od prošlog izvješća novo je to da su mnoge župe, pogotovo one koje se nalaze prema turskoj granici, opskrbljene crkvenim inventarom darežljivošću carice i kraljice Marije Terezije. Što se tiče shizmatika, njihovo sjedinjenje sad je još više otežano, jer su dobili dopuštenje za gradnju zidanih crkava, što im je do sada zabranjivano. Za naobrazbu klera dobio je dobrotom carice nekoliko mjesta u Grazu, a zahvaljujući zauzimanju otaca iz Kongregacije dobiveno je i jedno mjesto u Propagandinom zavodu. Moli za još jedno mjesto u Propagandi te da se pravo na mjesto u Loretu dade isključivo Senju, a ne da ga naizmjenično ima s Rabom, te da se razriješiti treba li senjski biskup ići *ad limina* svake treće ili svake četvrte godine.

Kongregacija je odgovorila 30. srpnja 1757. Raduje se što je u nekim stvarima krenulo na bolje, a tuguje s biskupom što shizmatici dobivaju i ona prava koja su im do sada uskraćivana, kao npr. da mogu od sada graditi sebi crkve od kamena. Za no-

²⁰⁴ Prefekt Kongregacije kardinal Mario Milini.

²⁰⁵ Godine 1756. moli odgodu od 6 mjeseci za 57. trogodište (123r). Bilješka: 11. dec. 1756. *data fuit* (124r); 1757. moli produljenje za 6 mjeseci za 57. trogodište (125r). Bilješka: 27. Mai 1757. *data fuit ad alios sex menses* (126r). Relaciju šalje 30. Mai 1757, a prokurator je nećak Anton Čolić de Lewensperg, pitomac Germaniko-hungarika (127r); "Die 5. augusti 1757. *data fuit attestatio* pro 57. i 58. triennio" (132v); 1760. Čolić ne može poslati relaciju. Vrijeme nije bilo pogodno za biskupsku vizitaciju mnogih dijelova biskupije, jer je 18.000 krajišnika iz Like bilo na bojnopolju, a nije mogao dobiti ni potrebnu vojničku pratnju (133r). Osim toga dobio je poslije poziv od Sv. Oca da dođe u Rim. Kako je već rečeno, Čolić je otišao u Rim da se opravda od optužbi nekih Senjana.